

Datum
2022-12-06

Adress
August Palms Plats 1

Diarienummer
STK-2022-1158

Yttrande

Till
Kulturdepartementet

Remiss från Kulturdepartementet - Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44)

Ku2022/01357

Sammanfattning

Malmö stad välkomnar att förutsättningarna för de kulturella och kreativa branscherna utreds nationellt. Sammanfattningsvis ser Malmö stad positivt på ambitionen att ta fram en nationell strategi för att främja hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher och att etablera en gemensam och uppdaterad terminologi inom fältet. Det övergripande syftet med strategin överensstämmer väl med Malmö stads mål, såsom att erbjuda en god infrastruktur för stadens kulturella och kreativa ekosystem och bidra till att Malmö är en kreativ och attraktiv kulturstad.

Utredningen ger ett kunskapsunderlag och en översiktlig bild av de utvecklingsbehov som finns inom olika områden. Dock menar Malmö stad att strategin som helhet saknar ett samlat fokus och att den föreslagna ansvarsfördelningen för samordning och uppföljning är otydlig. En brist är att utredningen i stor utsträckning förbiser storstäder och kommuners viktiga roll för utveckling av de kreativa och kulturella branscherna.

Malmö stad vill framföra vikten av att en nationell strategi för de kulturella och kreativa branscherna ska öka förutsättningarna till ekonomisk tillväxt och jobbskapande samt att företag och sektorn växer på ett hållbart sätt.

Yttrande

Kulturella och kreativa branscher är en ny basindustri i Sverige som bidrar med export och innovation, tillväxt och arbetstillfällen. De kulturella och kreativa branscherna skapar egna värden men fungerar också som värdeskapare för andra branscher. De skapar även mervärde till städer och samhällen genom att utgöra en viktig del av ekonomin och att vara starkt sammanlänkad med det lokala konst- och kulturlivet och offentlig konst- och kulturverksamhet. Tillsammans inverkar detta positivt på stadens hållbarhet, invånarens vardagsliv, och bidrar till en ökad tillit och tolerans i samhället.

Malmö stad välkomnar och ser positivt på ansatsen om en samlad strategi som greppar över flera politikområden. Behovet av en nationell strategi är angeläget för att kunna ta tillvara konstaterad potential, stärka konkurrenskraften och öka förutsättningarna för fler arbetstillfällen och fler företag.

Malmö stad vill peka på vikten av att en nationell strategi för de kulturella och kreativa branscherna ska öka förutsättningarna till ekonomisk tillväxt och jobbskapande samt att företag och sektorn växer på ett hållbart sätt.

Malmö stad stödjer förslaget att ersätta ”kulturella och kreativa näringar” med ”kulturella och kreativa branscher”.

Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan

Utredningen synliggör och analyserar på ett bra sätt de komplexa sambanden inom de kulturella ekosystemen, liksom överlappningen mellan kulturpolitik och näringspolitik. Det är ytterst de konstnärliga utövarna som utgör basen och grundförutsättningen för de kulturella och kreativa företagen och branscherna, och många aktörer är parallellt verksamma på olika arenor, både med offentligt stöd och på en privat marknad.

Utredningens överordnade strategiska prioritering tar sikte på synergieffekter utifrån ett tvärpolitiskt synsätt. Huvudfokus ligger på ökad samverkan mellan berörda departement, mellan olika statliga myndigheter och mellan staten och andra aktörer, såsom regioner och branschorganisationer. Svagheten i ett sådant angreppssätt är enligt Malmö stads mening att ansvaret för att genomföra och följa upp strategin riskerar att bli otydlig.

Malmö stad instämmer i att *”Regioner och kommuner behöver statlig statistik för att kunna utveckla sitt främjande, sin egen fakta och analys, samt kunna göra olika territoriella jämförelser.”*

Detta innefattar förutom bland annat behov av statistik och kunskap om de kulturella och kreativa branschernas fysiska och geografiska förutsättningar och behov, så som tillgång till och närhet till infrastruktur, olika typer av lokaler, geografiskt läge, relation till närområden, lokalhyresnivåer, lokal identitet, kulturmiljö, möjlighet att bullra osv.

Malmö stad arbetar redan idag aktivt med att utveckla metoder för ökad kunskap om det lokala kulturlivet, exempelvis genom att låta en kulturlivsanalys ingå som tidigt planeringsunderlag inför större stadsutvecklingsprojekt. Samtidigt behövs samlad generell kunskap från nationellt håll som underlag till exempelvis den kommunövergripande översiktsplaneringen, vilken kan fungera som ett verktyg för att bevara eller stimulera tillkomsten av förutsättningar och platser för kulturella och kreativa branscher.

Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd

Utredningen fångar upp de kreativa och kulturella företagens särdrag och lyfter fram att samhällets stödjande insatser behöver anpassas för att träffa rätt. Utmärkande är bland annat en stor andel mikro- och soloföretag, att företagen generellt är kunskapsintensiva och specialiserade och ofta har utvecklade internationella kontakter. Drivkrafterna att utvecklas

och nå framgång är starka, men målet är i många fall inte att skala upp och växa exponentiellt. Malmö stad menar att denna generella bild överensstämmer väl med förutsättningarna i Malmö.

Utifrån olika perspektiv framläggs i övrigt en rad förslag till prioriterade områden, bland annat rådgivning, innovationsstöd, förbättrad statistik och kunskapsutveckling, upphovsrätt, internationalisering och utbildning. De skisserade insatserna är, enligt Malmö stads bedömning, generellt vällovliga, men strategins breda ansats innebär samtidigt att det saknas ett samlat fokus. Utöver att insatserna berör ett flertal olika politikområden och myndigheter behöver en strategi även ta hänsyn till att det finns stora skillnader mellan olika branscher och konstområden, liksom stora regionala skillnader, både inom och mellan regionerna.

Malmö stad ser positivt på att arkitektens, som en av de kulturella och kreativa branscherna, roll för en grön och socialt hållbar utveckling lyfts fram i betänkandet. LFM30 (Lokal Färdplan Malmö) är ett lokalt initiativ för att skapa en geografisk spelplan för att påskynda bygg- och anläggningssektorns klimatomställning och genomförande av Agenda 2030, och ett exempel på branschöverskridande arenor och cross-innovation som nämns i betänkandet. Malmö stad ser därför positivt på målsättningen att: *"Statliga aktörer stimulerar [...] etablering av arenor för branschöverskridande innovativt arbete mellan företag i de kulturella och kreativa branscherna och företag i andra branscher som påskyndar grön omställning och socialt hållbar utveckling i sambället, regionalt och lokalt i Sverige[...]"*

Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla

Malmö stad välkomnar förslag som innebär stärkt resiliens bland kulturella och kreativa företag genom bland annat ökad kunskap i utbildningssystemet om att verka i företagsform, samt förslag som bidrar till att säkerställa talangutveckling och kompetensförsörjning på det lokala och regionala planet.

Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom)

En brist i utredningen är att kommunernas roll behandlas ytterst knapphändigt, trots att platsens betydelse särskilt lyfts fram i strategin. Utredaren har inte haft några direkta kontakter på kommunal nivå utan ger enbart korta referenser till hur regioner och andra aktörer uppfattar kommunernas arbete.

Enligt Malmö stads bedömning har kommunerna i många avseenden en nyckelroll när det gäller att skapa goda förutsättningar för det lokala näringslivet, inklusive de kulturella och kreativa branscherna. Detta gäller inte minst storstadskommunerna, som både regionalt och nationellt fungerar som motorer för innovation och utveckling inom kulturfältet och finansierar en stor del av infrastrukturen inom det fria kulturlivet.

Trots att digitaliseringen har minskat behovet av att vara lokaliserad nära huvudkontor och storstäder så är det ändå många aktörer inom kreativa och kulturella näringar som samlas kring större städer på grund av de levnadsmiljöer de erbjuder samt synergieffekten av att befinna sig nära andra i branschen.

Generellt har kommunerna också goda förutsättningar att arbeta tvärpolitiskt, utifrån bredden i den kommunala kompetensen som bland annat inkluderar kultur, fritid, besöksnäring, fysisk infrastruktur, miljö och näringslivsfrämjande arbete.

Den nationella strategin behöver tydligare beakta stora städer och kommuners roll som utvecklingsmotorer för de kulturella och kreativa branscherna, men även storstädernas specifika utmaningar kopplat till desamma i form av t.ex. gentrifiering och lokalbrist.

Malmö stad önskar utifrån det kommunala perspektivet synliggöra att antalet platser och områden med förutsättningarna för kulturella och kreativa branscher på grund av gentrifiering och utträngning från mer ekonomiskt fördelaktiga hyresgäster som kontor eller bostäder, över tid riskerar blir allt färre till antal. Det finns även en utmaning i att konstnärlig verksamhet ersätts av just kulturella och kreativa branscher i sådana områden, då de senare ofta har en högre betalningsförmåga. Planprogrammet för Sofielunds verksamhetsområde är ett försök från Malmö stad att identifiera värdet av att bevara karaktären i ett område med stor täthet av kultur, fritid och kreativa näringar.

Malmö stad ser gärna att den nationella strategins hade stärkt sin analys över det kommunala perspektivet och de olika utmaningarna för större städer såväl som mindre samhällen och landsbygd relativt kreativa näringar. Staten hade kunnat stödja kommunerna i detta genom t.ex. kunskapsunderlag samt nätverk för erfarenhetsutbyte på kommunal nivå.

Malmö stad vill slutligen framhålla att parallella frågor om kommunernas roll i förhållande till stat och region även behöver adresseras i den utredning om kultursamverkansmodellen som nyligen initierats av regeringen.

Ordförande

.....
Karin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Julia Campbell
.....